

No. Sec/446.

SOERABAJA, 16 October 1947.

Het Hoofd van den
REGERINGS VOORLICHTINGS DIENST
BATAVIA - G.

van Stappershoef
17/10

Beleefd aangeboden 2 rapporten van de Opsporings Dienst Overledenen Soerabaja, betreffende de gebeurtenissen in het interneringskamp Ambarawa en de daarbij bedreven wandaden en de gepleegde moorden door de Masjoemi tijdens de Nederlandse actie in den Oosthoek.

Hfd. REGERINGS VOORLICHTINGS DIENST
& PUBLICITEITS DIENST

E. H. W. van Stappershoef
(E.H.W. van Stappershoef).

Bijlage : 2.

Stappershoef

INGE DIENST OVERLEIDENEN
(O.D.O.)
BIJKANTOOR SOERABAJA.

- Onderwerp : I. GEBEURTENISSEN IN HET INTERNEERINGSKAMP
AMBARAWA EN DE DAARBIJ BEDREVEN WANDADEN.
II. OPSLUITING VAN VROUWEN EN KINDEREN IN DIER-
RENHOKKEN VAN DEN DIERENTUIN TE SOERABAJA.

VERKLARING

No. 434/X/O.D.O.

1. Ondergetekende Mejuffrouw Christianna Fredricka Gerardina BISCHOFF, geboren te Haarlem ddo. 28 Januari 1909, ex-ingesetene van MALANG, thans wonende Embong Plesso No. 16 alhier, verklaart hierbij onder aanbod van eede het volgende.

2. Voor den oorlog te MALANG wonende, werd ik in den Japsen bezettingstijd omstreeks medio November 1942 als volbloed Europeaan door de Jappen geïnterneerd in de LA-SEMweg no. 2 voor den duur van \pm 1 jaar. Hierna werden wij op 1 December 1943 naar SOLO gebracht en opgesloten in een kamp, de voormalige ziekenzorg-kliniek van den Mangkoenogore.

3. Medio Juni 1945 werden wij weder overgebracht naar BANJOEBIROE (gevangenis AMBARAWA), alwaar ik de verdere Japanse bezettingstijd verbleef.

4. Toen kwam het merdeka-tijdperk en voorzichtigheidshalve mochten wij van de Engelsen niet naar huis (MALANG), doch werden in verschillende kampen aldaar gehuisvest. Eindelijk op 1 December 1945 werden wij, na in die kampen vele angstige momenten doorgemaakt te hebben, door de Engelsen naar SEMARANG vervoerd en van daaruit op 24 December 1945 naar SIAM geëvacueerd.

5. Medio October 1945 in de gevangenis te AMBARAWA zijnde, hoorde ik persoonlijk met nog vele anderen onder wie een verslaggever der M.V.D. Luitenant van het K.N.I.L. (naam mij ontschoten), de in het Hollands uitgesproken radio-rede van "Boeng SOETOMO", kepala Pembrontak der Republiek Indonesia.

In die in het Hollands uitgesproken radio-rede verklaarde de marktschreeuwer SOETOMO, ex-Nederlands-Indisch Gouvernements klerkje, den oorlog aan alle Europese, zomede Timorese en Ambonese vrouwen en kinderen en spoorde het gepeupel aan om deze oorlog te voeren met alle hun ten dienste staande machts- en hulpmiddelen, zoals b.v. het gebruik van wilde dieren, gift, brandstichting en sluipmoord. Elken avond hoorden wij via de ons door de Engelsen geschonken radio "Boeng SOETOMO" zijn gal uitspuwen over ons Hollanders, die de Indonesiërs uitzogen en tot slavernij hadden gebracht.

6. Bestialiteiten tengevolge dier tot moordlust ophitsende radio-rede, welke zich te AMBARAWA in de kampen voordeden, waren de volgende.

In kamp VI had een aanval plaats van extremisten, nadat eerst de licht- en wattertoevoer waren afgesloten en waaraan eerst een artillerie-bombardement voorafging, waarbij de volgende mij persoonlijk bekende personen het slachtoffer daarvan werden, n.l.

- a. jongen SCHOUTEN - (vader apotheker bij het K.N.I.L.)
- b. " KRUISHEER - (Vader agent B.P.M. Makassar)
- c. meisje ROZA LUCHTMEYER - (afkomstig uit Loemadjang)
- d. 2 vrouwen uit de keuken (namen mij ontschoten).

Dese 5 personen en een mij onbekende jongen werden door mortierscherven gedood. Gelukkig werd die aanval door \pm 85 te hulp gesnelde Jappen, afgealagen.

7. In kamp VIII hadden de vrouwen, toen het kamp eveneens beschoten werd, hulp gevraagd aan de Engelsen, die op de aloon hun inkwartiering hadden, doch wegens gebrek aan manschappen, niet konden helpen. Op een dag drong zo'n bende moordenaars het kamp binnen en joeg met geweld alle vrouwen en kinderen de salen uit naar de open binnenplaats, waar zij zich verzamelen moesten. Ook de zieken werden gelast zich daarheen te begeven en de 2 zeer zwaar-bedlegerigen, die niet in staat waren genoemd bevel op te volgen, werden door die "helden" in hun slaapsteden doodgeschoten!

Toen al deze vrouwen en kinderen zich verzameld hadden, begonnen die z.g. "be-

"beschaafde en voor vrijheid strijdende nationalist" een spelletje met hen te spelen, welke hun mentaliteit ten volle weergaf en die in barbaarsheid niet voor de Jappen onderdeed.

Een kring om de ongelukkigen vormende, wierpen deze leerlingen der Jappen handgranaten tussen de vrouwen en kinderen in, met het gevolg dat er 18 personen gedood werden, met de nodige gewonden er bij, van wie er laten ook vele aan de bekomen verwondingen overleden waren. Toen de Engels en een reddingsploeg er heen stuurden, dropen deze "vrijheidshelden" met de staart tussen de benen af, natuurlijk bij terugkomst in hun kwartier een overwinning uitbasunende!

18. Op een avond, dat was de 17e October '45, dat in kamp 10 het lichtweer uitging, kwam een personnauts het kamp binnenrijden, waaruit de Engelse Wing Commander TULL stapte met een onbekende hoge Indonesische autoriteit, die naderhand bleek pro-Hollands te zijn. Genoemde personen en een kapitein der K.P.M. (Hr. ZEEWALD) als tolk, spraken de Indonesische bevolking der omringende dessa's toe, tevens de bedreiging uitende, dat bij herhaling van een dergelijke moordpartij, de omringende dessa's als represailles plat gebombardeerd zouden worden.

Op advies van Hr. ZEEWALD, werden toen van beddelakens S.O.S. tekens vervaardigd en op de binnenplaats uitgespreid, waarmede het ons gelukte de aandacht van een Engels verkenningsvliegtuig te trekken, dat onze hachelijke positie aan het Engelse hoofdkwartier doorgaf, waarop de Engels en hulp zonden in den vorm van 4 vrachtwagens met Ghurka's.

Op 30 November '45, den laatsten nacht voor ons vertrek naar Semarang, deden die moordenaars nogmaals een heftige poging ons uit te moorden, doch de Engels en hierop voorbereid, lieten 12 hunner zware bombers een woordje medespreken, met gevolg dat op eens de moordlust der extremisten als een nachtkaaers uitging.

9. Van Mevrouw SCHURINK hoorde ik dat te Soerabaja als gevolg van "Boeng Soetomo's ophitsende radiorede de volgende bestaliteiten hadden plaats gehad.

Tijdens die beruchte oppakkerij te Soerabaja, werd een - naar schatting 100 personen - grote groep vrouwen en kinderen in den dierentuin aldaar in verschillende leegstaande dierenhokken opgesloten. Sommigen van hen werden in speciaal voor kleine dieren bestemde hokken geduwd en getrapt op een manier welke aan sadisme grensde. Hier waren die vrouwen + 9 dagen opgesloten, terwijl het voedsel bestond uit 66n melkblikje gekookte rijst per dag en het "drinkwater" logischerwijze uit "hygiënisch ocpunt bezien" via de drinkbakken verstrekt werd!

Gelukkig voor hen, werden deze als beesten behandelde onschuldige slachtoffers der Indonesische "Vrijheidsidealisten" door de Ghurka's bevrijd.-

Soerabaja, 26 September 1945.

w.g. C.F.G. Bischoff.

Nevenstaande handtekening
in mijn bijzijn gesteld.
NAAM: J.W.F. MEENG.
FUNCTIE: Hoofd O.D.O.
Bijkantoor SOERABAJA.
w.g. J.W.F. Meeng.